

Уникална изложба „Иманье без довършване“ представя нематериалното наследство на овчарските общности в Европа

Уникалната изложба „Иманье без довършване“, която е подредена в залите на Регионалния исторически музей „Стою Шишков“ в Смолян, е посветена на устната традиция и музика на овчарските общности в Европа. В нея са показани експонати от софийски и чуждестранни музеи, съвременни арт-произведения и автентични предмети. Могат да се видят ценни икони от Националния исторически музей и Националната художествена галерия в съчетание с мултимедийни продукти, както и предмети на изкуството, изработени от ученици и студенти. С



експонати от Смолянски регион участва и музеят – домакин. Заглавието на изложбата е заимствано от една баба-овчарка от Врачанско, която казва за народната песен, че е „Иманье без довършване – нито молец го яде, ни огин го гори, ни крадец го краде“. Експозицията е подготвена от Националния исторически музей в София, българския участник в международния проект „CANEPAL“, в творческо сътрудничество с Националната художествена академия – София и Регионалния исторически музей в Смолян, който е асоцииран партньор.

Проектът „CANEPAL“ има за цел да изследва и популяризира европейското наследство на овцевъдството и пастирския живот. В него си партнират 9 участници от 8 европейски страни - етнографски музеи, университети, изследователски институти, експерти по технология на информацията и комуникацията. Овцевъдството винаги е било важна стопанска дейност в Европа. Близостта с природата и усамотението на овчаря предполагат уникални културни традиции. Затова проектът „CANEPAL“, протичащ от септември 2010 година до август 2014 година, е получил финансовата подкрепа на програмата „Култура“ на Европейската комисия.



Изложбата в Смолян е една от седемте тематични експозиции в рамките на проекта, които ще бъдат организирани в шест страни, а финалната международна изложба в Будапеща ще обедини всички теми и ще представи обобщен поглед към европейското културно наследство на овчарския живот. В Смолян диапазонът на познавателната информация, подредена по теми, е изключително всеобхватен – от мита за Язон и Златното руно, през Божия Агнец и избранниците-пастири в Рождество Христово, образа на овчаря в поетичното творчество и овчарската музика, обичаите, свързани с пастирските практики, до светците-покровители. Изложени са автентични естонски рогове от Естонския национален музей,



шведски детски рог, реплика на женски, три вида новонаправени флейти и кукерска маска от Унгария, български гайди, кавали, двоянки и дудуци. Сред акцентите са музикалните инструменти на закопански овчари от Полския музей – овчарски тромпет „трембита“, овчарски рог и флейта, свирка фуярка, двоянка, цигулка от яворово дърво „Злубцоки“ или „Геншне подхаланске“. Заедно с родопска гайда, направена от смолянския гайдар Костадин Илчев за неговия двегодишен внук, може да се види цамбуната – гайдата на Егейските острови в Гърция.

Мултимедията като неотменна част на експозицията със специфичните си възможности разширява още повече границите на информацията отвъд видимите експонати с приказки, гатанки, музика, легенди, възстановка на обичаи, разкази на майстори на гайда. Плъстено пано демонстрира връзката между дамгите за обозначаване на стадата и старобългарските знаци и символи. Има и закачки – последната „дамга“ в паното е знакът на еврото €. Сред творбите на студенти от Националната художествена академия е овенът „годеш“, украсяван и накичван от годеника като сватбен дар за момата. Като партньор на НИМ в редица от дейностите по проекта Националната художествена академия има сериозен принос не само за атрактивния вид на експозицията, но и за тематичното ѝ съдържание чрез включените в нея експонати, свързани с художественото пресъздаване на българското овчарско наследство. Цялостният дизайн е дело на колектив от катедра „Рекламен дизайн“ на Академията. Създадените в ателиетата студентски творби в специалностите „Текстил – изкуство и дизайн“, „Мода“, „Скулптура“, „Резба“ и „Метал“ прехвърлят моста от древната овчарска традиция към съвременността.

„Живият“ характер на изложбата ще намери израз в общуването с публиката и особено с детската аудитория. Учениците ще бъдат включвани в интересни ателиета, работилници, викторини, игри и специални програми и това е един от начините родопската духовна култура да се вписва в общоевропейската картина на овчарското наследство. Децата от село Момчиловци вече участваха в изработването на плъстената инсталация, която пресъздава легендата за овчаря и Смолянските езера, погълнали стадото и гегата му.

От втората половина на XX век намалява



престижността на занятието овчар и младите хора в селските райони престават да се интересуват и занимават с пастирство. Затова изучаването и популяризирането на европейското наследство на овцевъдството и пастирския живот добива още по-голяма ценност.

Изложбата бе открита на 8 март 2013 година в присъствието на много гости от страната и чужбина и ще бъде отворена за посещения до 8 септември. Посещението на атрактивната експозиция е безплатно.